

Stellingname Staten Flevoland

Concept 20 juli 2006

1. Inleiding

Tijdens het seniorenconvent van 6 juli 2006 is besloten dat de staten van Flevoland in september in de gelegenheid worden gesteld zich uit te spreken over de positie van Flevoland in de lopende discussie over het middenbestuur.

Volgens de fractievoorzitters in het seniorenconvent is er alle reden om als staten van Flevoland een opvatting over de rol en positie van de provincie kenbaar te maken. De rol en positie van de provincies vooral in de Randstad en daarmee ook de rol en positie van de provincie Flevoland als bestuurlijk onderdeel van de Randstad zijn immers onderwerp van discussie. Flevoland moet meepraten en moet van zich laten horen. Het is plicht van de staten om de inwoners van Flevoland openlijk te laten weten wat de stellingname van de staten van Flevoland in deze discussie is. Bovendien zijn ook de overige deelnemers aan de discussie, die voor het merendeel al wel hun opvattingen kenbaar hebben gemaakt, oprecht geïnteresseerd in de stellingname van de staten van Flevoland.

2. Betrokkenheid staten bij discussie middenbestuur

De lopende discussie over het middenbestuur stond voor het eerst op de agenda van de statencommissie bestuur in november 2005. Besproken zijn toen het Manifest van de Holland Acht, het evaluatierapport van Regio Randstad beide van oktober 2005 en een concept-notitie van het IPO over de rol en de positie van de provincies. Tijdens deze commissievergadering hebben de fracties gereageerd op de genoemde documenten, die nog steeds van belang zijn, en vond een eerste discussieronde over de rol en positie van het middenbestuur plaats. Duidelijk werd dat de statenleden behoefte hadden aan meer inzicht en informatie over de economische en bestuurlijke vraagstukken waar Flevoland, al dan niet als onderdeel van de Randstad, mee te maken heeft. Teneinde de statenleden meer inzicht te bieden in de achterliggende motieven en problematiek waarop gewezen is door de Holland Acht en om hen ook meer inzicht te bieden in de bestuurlijke context van de Randstad en de rol van de provincies daarin heeft in maart 2006 een informatieve themabijeenkomst plaatsgevonden. Tijdens deze bijeenkomst is aan de hand van presentaties van de hoogleraren Teisman en Toonen gedebatteerd over de (gewenste) rol en handelwijze van de provincies is het middenbestuur. In mei 2006 is op deze themabijeenkomst een vervolg georganiseerd. Onder leiding van de heer Schouten van B&A is in mei 2006 gesproken over de voor Flevoland belangrijkste inhoudelijke thema's en is nagegaan op welke manier en met welke partners de betreffende vraagstukken het beste zouden kunnen worden aangepakt. Aan het eind van die bijeenkomst zijn de eerste contouren van een stellingname van de staten geschetst. Kort gezegd kwam dit hierop neer: 'Flevoland is nog niet af, er ligt voorlopig nog steeds een wezenlijke taak voor de provincie Flevoland'. Onder dit motto hebben de Flevolandse statenleden meegedaan aan de door het ministerie van BZK georganiseerde bijeenkomst over het middenbestuur op 19 juni 2006. Tijdens de evaluatie van deze BZK-bijeenkomst op 6 juli 2007 is besloten om de stellingname van de staten van Flevoland ook daadwerkelijk op papier te gaan zetten.

3. Historische opgave en positie van Flevoland

De Zuiderzeepolders zijn oorspronkelijk aangelegd ter bescherming tegen het water. Het nieuw ontgonnen land is eerst vooral gebruikt voor de landbouw en het verschaffen van voldoende voedsel voor de groeiende bevolking. Ten tijde van de inpoldering van Oostelijke en Zuidelijk Flevoland waren de maatschappelijke omstandigheden al zo gewijzigd dat het land voor zowel de landbouw, de natuur en recreatie en voor woningzoekenden, vooral uit de Randstad, werd bestemd. Uit de memorie van toelichting bij de instellingswet van de

provincie Flevoland uit 1985 blijkt deze brede maatschappelijke oriëntatie. Flevoland werd gezien als een schakelprovincie tussen het noorden, oosten en westen van het land. Dit is feitelijk niet veranderd. Flevoland biedt nog steeds ruimte aan nieuwe inwoners, nieuwe bedrijven, en nieuwe natuur en de dynamiek in het gebied is groot. Met het Omgevingsplan heeft de provincie een belangrijk instrument voor het aangeven van ontwikkelingsrichtingen van de provincie. Het ontwerp-Omgevingsplan kent zeven zogenaamde speerpuntgebieden. Dat zijn: 1. Almere, 2. IJmeer-Markermeer, 3. OostvaardersWold, 4. de Oostrand van Flevoland, 5. Larserpoort/ vliegveld Lelystad, 6. de West-Oostas, 7. Noordelijk Flevoland. Dit beslaat een groot deel van het provinciale grondgebied. De provincie wil graag met haar eigen expertise een sturende rol gaan spelen bij de verdere ontwikkeling van deze gebieden. De staten van Flevoland beschouwen dit ook al een historische opgave en verantwoordelijkheid die de provincie als opvolger van de rijkdienst voor de IJsselmeerpolders in grote mate zelf wil realiseren. Tegelijkertijd is er het besef dat deze ruimtelijk en sociaal-economische opgaven slechts uitvoerbaar zijn met partners binnen en buiten de provinciegrenzen waarbij, gezien de opgaven voor de Randstad, het zwaartepunt ligt bij de samenwerking binnen Noordvleugelverband (Noord-Holland en Utrecht). Nadrukkelijk is hierbij ook een rol weggelegd voor de staten. Het afgelopen half jaar zijn de eerste stappen gezet om gezamenlijk op te trekken in het kader van de discussie over het middenbestuur. Maar het besef is gegroeid dat het hier niet bij moet blijven. Het verkennen van de mogelijkheden om deze 'interstatelijke' samenwerking uit te bouwen hoort tot de grote uitdagingen voor de staten voor de komende tijd. Voor de samenwerking met de Randstadpartners is het tevens nodig dat de provincie een krachtige organisatie is die volwaardig kan overleggen, afstemmen en onderhandelen met de andere partners. Dit betekent ook dat Flevoland de ruimte krijgt qua tijd, capaciteit en financiële middelen om de dynamiek van het gebied in het belang van diverse betrokkenen in de regio goed te kunnen faciliteren.

4. Discussie middenbestuur

De staten delen de analyse van velen dat de economische prestaties van de Randstad en de aantrekkelijkheid van de Randstad als vestigingslocatie voor buitenlandse bedrijven in internationaal vergelijkend perspectief de laatste jaren sterk zijn afgenomen. Ook de staten van Flevoland vinden dit een zorgelijke ontwikkeling die de welvaart en het welzijn van ons land en Flevoland op termijn zwaar onder druk kan zetten. De economische conjunctuur en de aantrekkelijkheid van de Randstad als vestigingsplaats hangen van zeer vele factoren af en de invloed van de overheid bij dit soort veelal mondiale ontwikkelingen mag niet worden overschat. Tegelijkertijd zien de staten in dat van de overheid wel mag worden verwacht om onnodige belemmeringen voor economische activiteiten weg te halen en om tevens te zorgen voor een zo aantrekkelijk mogelijke omgeving voor wonen en werken van internationale kwaliteit.

5. Bestuurlijke drukte

Gebrek aan daadkracht, trage besluitvorming en besluiteloosheid van de kant van de overheid zijn belemmerend voor de vereiste maatschappelijke dynamiek en economische groei. Vooral op het gebied van infrastructuur en mobiliteit zijn sprekende voorbeelden te geven van onvoldoende doortastend optreden van de overheid. De Holland Acht hebben terecht gepleit voor een slagvaardiger bestuur in de Randstad. Het bewerkstelligen van een slagvaardiger bestuur is een vraagstuk met vele facetten. Een vermindering van de bestuurlijke drukte is één van de opties. Het bestuurlijk opereren in de Randstad kenmerkt zich door de veelheid aan gemeenten, provincies, plusregio's, waterschappen en formele en informele samenwerkingsverbanden zoals Regio Randstad en de Noordvleugelsamenwerking. Er vindt een constant proces van afstemming plaats. Tegelijkertijd zijn verantwoordelijkheden niet altijd even duidelijk belegd. In algemene zin bestaat de indruk dat deze bestuurlijke structuur eenvoudiger, transparanter, doelmatiger en efficiënter kan worden georganiseerd.

6. Versterking economische positie en problematiek Randstad

De staten beseffen dat het een zeer grote uitdaging is om het woon- en werkklimaat van de Randstad te versterken gezien de urgente economische, sociale en duurzaamheidsproblematiek waarmee de Randstad te kampen heeft. De hardnekkigste problemen gaan over vervoer en mobiliteit, infrastructuur (wegen, OV en lucht- en zeehavens), behoud en versterking van natuur- en landschappelijke waarden. De randstedelijke samenleving vraagt ook om sturing op de sociale agenda en het bevorderen van werkgelegenheid voor alle groepen in de maatschappij. Aan 'de overheid' is het om voor deze thema's strategieën op te stellen en uit te voeren zodat de inwoners van de Randstad de toekomst met vertrouwen tegemoet kunnen treden. Het lijkt erop dat het bewustzijn dat er hard gewerkt moet worden aan de Randstad de afgelopen jaren flink is toegenomen. Het rijk heeft in samenwerking met de overheden in het gebied perspectiefvolle programma's voor de vleugels en het Groene Hart ontwikkeld. Helaas loopt de besluitvorming hierover door de val van het kabinet Balkenende II vertraging op. Op zichzelf wordt hierdoor overigens aangetoond hoe afhankelijk de regio's zijn van het rijk voor hun ontwikkeling naar krachtige en internationaal weerbare economieën. Dit toont aan dat niet gewacht kan worden op een overheveling van middelen en taken van het rijk naar de regio's als het gaat om zaken als infrastructuur en mobiliteitsbevordering en andere ruimtelijk-fysieke zaken.

8. De juiste schaal

Het is al vaker gezegd dat er niet één schaal bestaat voor de oplossing van alle problemen. De maatschappelijke complexiteit is dusdanig dat er telkens weer sprake is van verschillende schalen, gebieden en regio's waar vraagstukken en knelpunten zich het sterkst manifesteren. Deze wetmatigheid vraagt van overheden een flexibele opstelling en het steeds weer op zoek gaan naar nieuwe en juiste partners. Ook in een eventueel geherstructureerd bestuurlijk landschap zal voorop blijven staan dat er samengewerkt moet worden voor een optimaal resultaat.

9. Te vroeg voor structuurdiscussie

De staten nemen waar dat een aanzienlijk aantal deelnemers aan de discussie over het middenbestuur pleiten voor veranderingen van de bestuurlijke structuur. In de discussienotitie van minister Remkes 'Maatwerk in het middenbestuur' van mei 2006 worden 7 mogelijke scenario's genoemd. Het college van GS en Provinciale Staten van Zuid-Holland zijn van mening dat de opties voor een zogenaamde grote of kleine Randstad perspectief bieden en zij vinden dat deze oplossingsrichtingen nader onderzocht zouden moeten worden (besluit van 28 juni 2006). Het college van GS en Provinciale Staten van Noord-Holland zijn van mening dat de discussie over het middenbestuur nog onvoldoende gevorderd is om een uitspraak te kunnen doen over een oplossingsrichting (besluit van 3 juli 2006). De staten van Flevoland sluiten zich bij deze opvatting aan. Op dit moment ontbreekt een deugdelijke analyse van de mate waarin mogelijke aanpassingen van de bestuurlijke structuur zouden kunnen leiden tot een effectiever en efficiënter bestuur. Als dergelijke informatie beschikbaar komt, dan zullen de staten zich daarover nader beraden. Overigens zijn de staten van mening dat de discussie dan ook zeker gevoerd zal moeten worden met de gekozen volksvertegenwoordigers van Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland.

10. Decentralisatie en het nemen van verantwoordelijkheid

Een verdere decentralisatie van taken en middelen van het rijk naar de regio's is naar het oordeel van de staten dringend gewenst. Het uitgangspunt zou moeten zijn dat de besluitvorming daar moet liggen waar de 'pijn' het ergst wordt gevoeld. Voor Flevoland geldt als één van de belangrijkste zo niet het belangrijkste vraagstuk de allocatie van woningbouw, infrastructuur en bedrijvigheid. In Noordvleugelverband is de laatste jaren veel vooruitgang geboekt met het vormen van een visie voor de toekomst juist op die terreinen en daarover

zijn tijdens de Noordvleugelconferenties ook bestuurlijke afspraken gemaakt. Maar waar het om gaat is de besluitvorming en uitvoering. Daar schort het aan. Het gebrek aan besluitvorming op deze terreinen is naar het oordeel van de staten niet zozeer een kwestie van teveel bestuurlijke drukte. Het is eerder een kwestie van een te grote afhankelijkheid van het rijk, het niet nemen van bestuurlijke verantwoordelijkheid en een tekort aan middelen in de regio. De staten zijn mede om die redenen dan ook nog niet overtuigd van de noodzaak van een aanpassing van de bestuurlijke provinciale structuur.

11. Conclusies

De staten van Flevoland delen de opvatting van de Holland Acht, die ook is onderschreven door de ministers van BZK en VROM, dat de slagvaardigheid van het bestuur van de Randstad moet worden versterkt. Een slagvaardig bestuur is nodig voor een aantrekkelijke woon- en werkomgeving die internationaal kan concurreren. De staten zijn van mening dat de samenwerking van de provincie vooral in Noordvleugelverband kan en moet worden verbeterd. Zij zien daarbij ook voor zichzelf een belangrijke rol weggelegd. Tevens moeten het provinciale bestuur en de provinciale organisatie in de gelegenheid worden gesteld om die samenwerking op vooral ruimtelijk-fysiek en sociaal-economisch terrein waar te maken. Dat vergt een doel- en samenwerkingsgerichte houding van alle partners die bezig zijn met het oplossen van de diverse urgente maatschappelijke vraagstukken in deze regio. Voor een structuurdiscussie is het volgens de staten vanwege het ontbreken van voldoende informatie over het mogelijke oplossende vermogen van andere structuren (nog) te vroeg. Als dergelijke gegevens beschikbaar komen, dan zullen de staten zich daarover op dat moment beraden. De staten benadrukken dat de middenbestuursdiscussie in goed overleg met alle partners, waaronder de staten van Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland gevoerd moet blijven worden.